

פרוטוקול מס' 331

מישיבת ועדת העבודה

יום ו', י"ב בסיון תשל"ו - 11.6.1976. שעה 8.30

נכחו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

מ. גז

ל. דיציאן

מ. דרובלס

ה. זיידל

ג. כהן

ה. שמעוני

מוזמנים: מ. ורון - מנהל המחלקה העם היהודי בתפוצות

במשרד החוץ.

ר. אגמון - מנהל המחלקה לנוער והחלוץ בטוכנות

היהודית.

י. ורד - מנהל מחלקת כוח אדם במחלקת הקליטה.

מזכיר הוועדה: ס. משולם

ש. ז"ק.

רשמה:

סדר-היום: רשימה במוסד השליחים נוכח בעיות העליה והירידה - הצעה

לסדר-היום של חברה-הכנסת גאולה כהן.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו פותחת את הישיבה.

אני מקדמת בברכה את האורחים שלנו. אולם, אני מביעה מורת-רוח מן העובדה שמר עוזי נרקיס שיש לו חלק גדול בענייני עליה לא מצא לנכון לבוא לישיבה והעדיף ללכת לעיסוק אחר. זהו נושא שנוגע לו הרבה וחלק מהביקורת מוחתת נגדו ואני מבקשת שהדברים יימסרו.

הנושא שעומד על סדר היום הוא רגיוזיה במוסד השליחים נוכח בעיות העליה והירידה בהתאם להצעתה של חברת-הכנסת גאולה כהן המציעה שנלבן בצורה יסודית את הדברים; ובסוף הדיון נצביע על הנקודות בהן יש לשפר את דמות השליחים בחו"ל. אנחנו חשבנו שיש תחילה ללמוד את הדברים ובטרם שאנחנו מסכמים את הדיון - נזמין את יושב-ראש ההסתדרות הציונית על-מנת שיחד אתו נוכל להכניס את השינויים הדרושים במוסד שנקרא: מוסד השליחים.

אני מוסרת את רשות הדיבור לחברת-הכנסת גאולה כהן שתצביע בקיצור על אותם הליקויים הקיימים ומה יש לשנות כדי לשפר את הדברים.

ג. כהן:

הרשי לי להצטרף אליך להבעת מורת הרוח על אי-הופעתו של מר עוזי נרקיס, מפני

שאחת ההצעות שלי במוססת על ההנחה שבראש משרד העליה צריך לעמוד איש הדיון העליה, כי המפקיד זה הוא קודם כל שליחות; והאיש העומד בראש מחלקת העליה איננו משרה אורית זו של שליחות. וזאת, לאור העובדות שאני עוד אספר עליהן, וזה לא אסון שאני אוכרת את הדברים שלא בפניו של המנכ"ל.

אני רוצה להתחיל בכמה דברים שהם בבחינת

רקע, כי הרי סוף כל סוף אנחנו מדברים על רגיוזיה במוסד השליחים. וזאת, כאשר אנחנו כולנו יודעים - ואין זו מליצה כי הצדובר איננו בשליח אחד, אלא במוסד כולו שהוא מדינת ישראל; ואם הוא כולו אינו ממלא את שליחותו כמובן שיש לזה השלכות על המוסדות שהוא צריך "פרופר" לייצג; אני חושבת שהמצב בארץ והעליה קשורים באופי המיוחד של המדינה, ובעיקר, אם הם רואים כדבר ראשון במעלה ובסדר עדיפות את מדינת ישראל והציונות. אזי, ענייני עליה צריכים להיות אחת המטרות של דו-קיום עם הגולה, של פטאטוס קוו; ובמיוחד בנושא המוצהר. ואכן, יש לזה השלכות. ברשותך, יושבת-הראש, אני רוצה להתבטא בצורה בוטה, כפי שעשיתי זאת בהצעה לסדר-היום ואמרתי שמכלול היחסים קשורים בעיקר עם עובדי המגביה, עם כספים, ולא עם עם ישראל. אז התבטאתי בצורה בוטה ואמרתי שזו כאילו "הידועה בציבור" של מדינת ישראל, כי במידה שאצל השליח הזה ששמו מדינת ישראל ישנה ירידה רוחנית - אין עליה. אנחנו כולנו משוכנעים, כי לא הבעיות הכלכליות וההומניות הן המשפיעות; אלא קודם כל צריכה להיות מוטיבציה. כאשר יש ירידה במוטיבציה כאן - יש ירידה במוטיבציה שם. העליה לא תבוא גם אם נהיה כולנו שליחים לא נביא את עם ישראל. יש לצרף לכאן את הקטאטרופה שבאה על עם ישראל. אבל הוא לא בא לכאן לא רק בגלל קשיים אובייקטיביים. השאלה היא כמה יכלו לעלות יותר אילו היינו עושים את הכל. אני טוענת שמדינת ישראל לא משמשת את השליח מלבד במליצות פה ושם. אבל כל ראש ממשלה, או כל שר כאשר הוא מגיע לשם איננו רואה בתפקיד ראשון במעלה לבוא לעם ישראל. זאת אומרת, כל מדינת ישראל היתה יכולה לעזור למחלקת העליה; אבל כאשר ישנה ירידה רוחנית - הרי העליה זהו אחד התפקידים הראשונים.

דבר נוסף, כמו שזה במדינת ישראל. ישראל ובממשלה כך זה במערכת החינוך כולה. אמנם קראנו כאן על סקר

ג. כהן:

מפורסם. אבל אני מאמינה שאפשר לראות את הדברים בעין משוטח בלי סקרים, כי יש לעשות בשורשי הבעיה מבחינת היחס לעולים, מידת ההזדהות הן של העולה והן של הקולט - בדבר הזה מערכת החינוך אשמה באופן רציני ביותר. במשך 28 שנים היא הוציאה ממערכת החינוך את עם ישראל במובן האובייקטיבי של העליה; היא הוציאה את כל המניעים ההיסטוריים ולא רואים בכך "שיבת ציון" אלא עליה. למה אני אומרת זאת, כי אם גם כל הדברים יתקנו - אין לזה שום ערך אם מערכת החינוך לא תתוקן, ולכשנגיע לשלב של המלצות, נתייחס לדברים שאני אומרת כאן.

הדבר האחרון שמביא אותי ישר לנושא

השליחים הוא מאחד ועובדה היא שכזה הוא המצב במדינה והשליחים הם חתך של החברה, הרי במידה וישנה מוטיבציה, הרי היא בכלל אינה אותה מוטיבציה לבני השליחים; ואנטי את הדברים כן: כל שליח, או כמעט כל שליח יכול להיות בפוטנציה יורד; והעובדות בשטח מוכיחות שבחור שעומד לרדת ומסיבות אחרות הוא נשאר עדיין בארץ, הרי אחרי שנה פגשנו בו כשליח באחת מארצות אירופה. המצב הוא מחריד מפני שאם במסיבות קצת אחרות היורד הוא יורד, הרי לעומת זאת אילו היו תופסים אותו יורד במסיבות אחרות הוא היה יכול להיות גם שליח; ואם השליחים הם חתך של המדינה יש לזה קשר עצום לנושא של האווירה ושל החתך של המדינה, כי הכל אינם חיים היום עם מוטיבציה, עם חזון של שליחים. לכן, כל הנושא דורש רגישות רב.

גבירתי היושבת-ראש, אפילו אם המצב לא

היה כזה, אפילו אם ענין העליה לא היה מדאיג ולא היו נשואי תערוכת, הרי המצב של החינוך היהודי בגולה הוא קטאסטרופלי. גם אז, אחרי 27 שנים דרושה היתה רגישות כדי לראות איפה אנחנו עומדים, בעיקר במדינה, ובעיקר בחזית הזו, כי זה לא ששפ יש עם יהודי שמחכה שנבוא וניקח אותו, אלא שם יש חזית של עם עם קרבות, וצריכה להיות אסטרטגיה כמו במטכ"ל שיוצא למלחמה על העם שאיננו אויב לנו; אבל מבחינה מסוימת הוא נגד עליה על-ידי עצם העובדה שהוא איננו עולה, כי אם היה רוצה לעלות הרי התנועה הציונית נולדה בשביל העם שאינו רוצה לעלות, ואנחנו רוצים לשכנעו שיבוא. אז זהו האובייקט שלנו.

לכן, גם במובן זה, אחרי 27 שנה היתה

צריכה להעשות רגישות, היא היתה צריכה להעשות משנה לשנה. אבל עד היום לא היתה רגישות יסודית והכנסת שינויים במעמד השליחים במובן הפיסי, כלומר, אין מקבלים שליחים. אזי, לאחר שתוך מספר ישיבות נבדוק את הדברים, כי אני כבר לא מדברת על רגישות במערכת החינוך וגם לא על רגישות ביחס המדינה לעליה. אנחנו צריכים ברגישות במדיניות שליחת השליחים מבחינת היעוד שלהם, ההכשר שלהם, ההכשרה שלהם והמספר שלהם.

היום לא נעמוד על כך אלא בהודמנות אחרת

והיינו אומרים שדרושה מדיניות כלפי היורדים בכיוון של עליה שניה, מודרנית של יורד שירד, הרי אני עומדת עתה על הדברים בקווים כלליים ומה המצב היום לא מבחינת היעוד ומילוי השליחות. אגב, אם מותר לי להעיר משהו אישי אומר שלפני שהייתי לחברה-כנסת, הייתי עתונאית ב"מעריב" ויצאתי כשנה לפני מלחמת ששה הימים בחסות הסוכנות לאירופה לבדוק את נושא השליחים. הייתי בהרבה מאד ארצות. אבל שום דבר לא השתנה מאז ועד היום. עשייה מחקר יסודי בנושא זה באנגליה, אירלנד, צרפת ואיטליה ובאתי חזרה עם עולים. ישבתי ממש במחלקת העליה של הסוכנות בלונדון, כי אמרתי שאני רוצה לראות איך עולף דופק בדלת ורוצה לעלות לארץ, האם ישנו מישהו בחדר שעונה לדפיקה בדלת, חקרתי את השליחים. אזי, כל אחד כשלעצמו הוא אדם טוב. אבל שם הקריטריונים הם אחרים. מה נוכחתי לדעת שאף שליח לא הביא שום עולה פרופה. כמוכך, שישנם גם שליחים אחרים. אבל יכול אולטבנגר לבוא ולהעיד שהוא אישית כשליח לא הביא עולים והוא הרשה לי להשתמש בשמו; דוד הדר שהיה 3,5 שנים שליח

ג. כהן:

בני-יורק ובני-ג'רסי שאלתי אותו כמה עולים הוא הביא. על כך הוא השיב לי שאלה שרצו לעלות באו אליו הוא רק שימש כפקיד אינספורמאציה. כמובן שחיו כלי מיני וליחיים שעסקו בנושא. כמובן רחב יותר על-ידי-כך שפה ושם הקימו חוגים לעליה. אך אנחנו צריכים ללמוד את העובדות בשטח מהאנשים, כי הרי סוף כל סוף יש משחן יותר חשוב מהסוכנות היהודית וזהו עם ישראל. אזי, כמובן שיש פועלות הסברה פה ושם שהם בבחינת "שלח לחמך על פני המים" ומראים סרטים על ישראל ואנשים נדלקים. אבל כעובדה, כנפגעים ישרים לעליה - אפשר לומר שאף שליח לא הביא עולים.

מדוע זה כך, כי הרי אלה סוף כל סוף שליחים? אבל השליח מלכתחילה לא נשלח להביא עליה, כי הוא לא ראה את זה מהפקידון, הוא מראש לא נשלח לעם ישראל, אלא למטרד וחיכה שם לאלה שיבואו למטרד; ומן הצד השני - הוא לא הוכשר לכך, לכן כל ההכשרה אינה מתאימה לנושא. מי שקרא את המכתבים של אלה הרוצים להתקבל כשליחים יכול להווכח מהי ההכשרה שלהם. אחר-כך קוראים להם למתקנים פסיכו-טכניים ושואלים אם יש להם קצת עבר של תנועת נוער, ידיעה שפת הארץ אליה נשלחים, ואולי קצת הכשרה בנושאי יהדות. אזי בקורסים להכשרת מדריכים הם מקבלים חצי יום, או יום אחד הכשרה בנושאי היהדות. הם גם לומדים מעט על הקליטה ועל התנאים המיוחדים הניתנים לעולה. מכל מקום הם מקבלים הכשרה לגבי הדברים הטכניים.

אשר למטען האידיאולוגי - אפילו אם היו נותנים להם הכשרה של חצי שנה זה לא היה מספיק, כי מראש לא באים האנשים בעלי המטען. אשר למספר השליחים - גם הוא הוכפל לאחרונה במידה זעומה הוא עדיין נשאר על כל 100,000 יהודים בארה"ב יש שליח אחד. בכל ארה"ב ישנם 37 שליחים מכל הסוגים. באנגליה ובאירלנד - על כל 450,000 יהודים יש שליח אחד מרכזי ו-4-5 שליחים בשדה שהם שליחי עליה.

כן ישנו נושא של שליחי עליה של תנועות הנוער המפלגתיות, הרי גם מתוך עדויות של השליחים שלנו וגם מתוך עדויות של אנשי הקהילות - כל הנושא הזה דורש רגישות, אם בכלל הוא נחוץ, כי במידה מסויימת הוא מפריע. כאן צריכה אולי להתעורר השאלה שצריכים להיות שליחים כלליים ושליחים דתיים. אבל כל הנושא הזה מבחינה לאומית וממלכתית הוא נושא שמפריע. ראשי הקהילה מפריעים לעבודתם של השליחים וכאשר ראשי הסוכנות עוסקים בעליה הם רוצים להוציא את הדבר מידניהם. אבל צריך להוציא את הנושא מידי ראשי הקהילות, כי רבים מהם כמעט ולא יהודים, וישנם ביניהם גם נשואי הערובה. כן ישנם אנשים הנשלחים משה כעובדי מחלקת העליה ועובדים בסניפים בחו"ל הם יורדים; ואני יכולה להצביע על כמה מהם העובדים במחלקת העליה בצרפת; ואפשר להזמין את השליחים, כי במקום שיש עובד המחלקה שהוא יורד, שם יש עוד יורדים.

ישנו מועדון יהודי באנגליה ששם אין דריסת רגל לציונים; בגלזגו ישנו מועדון יהודי ואחד השליחים רצה לתלות כפה הכתובה עברית של קהילה יהודית שעמדה בקשר עם מדינת ישראל - לא נתנו לו לעשות זאת.

לכן אני מציעה: הפרדה בין שליחים מרופר שיפעלו למען עליה ועבודתם תהיה מוקדשת לנושא העליה ויעמדו במגע עם הקהילה ועם קבוצות יהודים, עם ראשי הקהילות, עם מדריכי תנועות הנוער לבין שליחים-פקידים שיהיו נספחים לענייני עליה בשגרירויות; ואם אי-אפשר לעשות את זה בשגרירויות - יעשו במשרדי הסוכנות, כי למשל, בתורכיה אי אפשר לעשות זאת דרך משרדי הסוכנות ואנחנו עושים את זה דרך השגרירות. אזי כל העבודה של השליחים והכשרתם תהיה כזו שהם יהיו

ג. כהן:

נספחים לעניני עליה, וההתמולה לעידוד העליה תעשה על-י די השליחים-שיקבלו הכשרה מסוג אחד.

עכשיו, מלבד השליחים שיהיו פרופר לעניני עליה יש צורך שמדי פעם תצאנה משלחות של רצון של התנועה הציונית. יש לנו עדיין מיטב האנשים בארץ שהם עצמם מהווים דוגמה אישית, והם נוסעים לחו"ל, הם יכולים על-ידי ההוויה האישית שלהם להעלות את המוטיבציה לעליה. פשוט, יש לשלוח אנשים שמאמינים בציונות.

כן יש צורך בהקמת מכללה לשליחים שתפעל במשך כל ימות השנה וההתקבלות למכללה זו תהיה ענין של יוקרה והמורים שם לא יהיו סתם מורים, אלא מאמינים שיתנו את הטון.

נוסף לכך, יש צורך בהגדלה משמעותית של מספר השליחים לעידוד העליה פרופר; כי על 6 מיליון יהודים צריכים לפעול 600 שליחים שיעמדו בקשר מתמיד, כל הזמן עם עם ישראל. חלק מהם יהיו פקידים בנציגויות שלנו, כדי שלא יהיה רגע מבלי שיהיה קשר מתמיד בין היהודים ובניצבנו.

עכשיו, מה שאמרת בקשר להפקדת מחלקת העליה בידי איש מיוחד, כי זה צריך להיות איש בעל הכשרה ציונית-חזונית, עם כל הכבוד לעוזי נרקיס, ועם כל הזכויות שיש לו כלוחם, אני חושבת שבראש מחלקת העליה צריכה לעמוד אישיות מקריבה. אני לא תוקפת אישית ואמרת את כל הערכתי לעוזי, אלא אני מדברת על החפיקד וש לנו איזה שהם קריטריונים הדרושים לנושא זה.

הטיפול בשליחים צריך להיות כזה: הכשרת שליחים - המורים לא יקבלו את השליחים בין כותלי בית-הספר, אלא מחוץ לכותלי בית-הספר; הכשרת שליחים מיוחדים ליורדים וטיפול בסטודנטים על-ידי-כך שהשליחים ימצאו במרכז אוניברסיטאי גדול ויחזיקו כל הזמן את ישראל על חם, כדי שהסטודנטים לא יתפכו ליורדים והם יכולים לבפוח בשליחים. כל שליחי המדינה חייבים להיות שליחי רצון טוב ולהפגש עם עם ישראל. לא יתכן שיושבים נציגים של מדינת ישראל בווינגטון, או באו"ם ובאים במגע עם המיליונרים ב"לובי" של בת-המלון הגדולים. באיזה שהוא מקום מוכרח להיות מגע עם היורדים ועולים בכוח; כל מי שיוצא בתפקיד ממלכתי לשנה-שנתיים לחו"ל, לדעתה, צריך לעבור הכשרה קצרה על העליה והם צריכים להיות מנוצלים לעזרה בהוצאות מיוחדות, כי זה צריך המילואים שלהם. כל מי שיוצא בתפקיד ממלכתי למספר שנים צריך לבוא לעזרת השליחים.

צריך שיהיה משרד מיוחד לעליה. מאחר ועד היום לא היה שר לעניני עליה במדינת ישראל צריך היום לבחור בשר מיוחד לכך והייתי קוראת לשר כזה: שר לעניני העם היהודי שיטפל בכל הנושאים הקשורים בעניני החינוך היהודי בגולה ובכל הדברים האחרים.

אני מסיימת ואני רוצה להדגיש שיש צורך ברוויזיה עמוקה בין המוסד לתיאום לבין ממשלת ישראל לבין החסותרות הציונית, כי כל הנושא הוא בן-שה גדולה. המוסד שהוקם בא לכסות על דברים רבים, אולם, ראש הממשלה, מר רבין, הודה שהוא באמת אינו מפגיש, או כמעט ואיננו מפגיש את המוסד לתיאום. הגב' מאיר עוד היה לה יחס לענין והפגישה את המוסד יותר; ואם לראש ממשלת ישראל אין זמן להפגיש את המוסד לתיאום - הוא איננו פועל.

ה. זיידל:

אני מזכיר לומר שהברת-הכנסת ג. כהן
הציגה כאן יריעה רחבה מאד, אם כי היא
התחילה מהסוף מפני שהיה רצוי לדעת כמה שליחים ישנם, כמה מחלקות מטעם
הסוכנות שולחות שליחים, האם יש תיאום בין השליחים האלה לבין השליחים של
הממשלה, כמה שליחים ירדו מהארץ בכל תקופת קיום מדינת ישראל?

מ. זג:

אני מציעה שנשמע תחילה את הביקורת
ולא נדבר על איכות ועל יעילות השליחים.
הכל כתוב בחוברת המונחת לפנינו ועתה אנחנו דנים אם כל זה הוא לטובת הענין
או לרעת הענין. החילה רצוי שהנציגים המכובדים ישמעו ויראו את האצבע המאשימה
שמורמת כאן, כי כאן אין ענין של מפלגות, ואין אופוזיציה וקואליציה.
תחילה הם ישמעו אותנו ואחר-כך ימסרו את הפרטים.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

בדרך כלל יש לנו סדר מקובל. אבל
אם יש לחברי הוועדה ולחברת-הכנסת
גז מה להעיר, כי היא לא פהות מאהרים עוסקת בנושא - יגידו חברי הוועדה
תחילה את דבריהם.

מ. זג:

חברים יקרים! אמרתי שאני יכולה להיות עוד
יותר חמורה מהברת-הכנסת ג. כהן, כי
היו לי פעולות שהיו קשורות עם המנוה ספיר. לצערי, הוא לא האריך ימים
בהפקיד של יו"ר הסוכנות היהודית כדי להביא לשינויים דראסטיים בכל הקשור
בעניני עליה וקליטה ושליחים. יש לי תקווה שבר אלמוגי יעשה זאת, אם כי הוא
עדיין לא נכנס כל-כך עמוק להפקידו. כדי שיקח על אחריותו הזרמת דם חדש;
עוד אין לו זמן לכך ואני מקווה שהוא יעשה זאת.

חברים, אני לא רק היה במדינת ישראל,
אלא גם בשלחה לעתים קרובות מטעם מוסדות שונים לחו"ל ואז אני רואה את
ההתרחש שם. למשל הייתי בסביבת מטעם הנציגות היהודית המאוחדת ומזלי היה
כזה שכל פעם הגעתי למקום מסויים אחרי שהיה שם שליח של מחלקת ההסברה
והארגון ומה שמעתי מפי היהודים הנמצאים במקומות אפשר להגיד פשוט "עליהום",
שכאילו הלבנים במדינת ישראל שהם האשכנזים אוכלים את השחורים בוקר והרים
ושב - כך מציינים אותנו שם, וכולם יחד אוכלים את הערבים, כלומר, גם
האשכנזים וגם הספרדים. זה היה שליח מסויים של מחלקת ההסברה ואני גם
מוכנה למסור את השם. זה היה הנוסח גם במקומות אחרים. במקומות שהיו שם
יהודים צפון-אפריקאים אמרו לי איך את מביכול מורחת דברים, האם אתם
נבחרתם להגיד "ט" לכל המנהיגות שלפני אצי, אם אנחנו איננו נבחרים
למוסדות מסויימים - אומרים לנו שיש זלזול בנו, ואם אנחנו נבחרים -
אומרים לנו שאנחנו מכורים. אמרתי להם: מה אתם רוצים מהחיים שלנו.

אשר לחלוקת השליחים שמר אלמוגי דיבר
עליה של 60% ו-40%, הרי זה דבר נורא; ולכן, במקום לשלוח אנשים כמו:
פרופ' זורנל, רייבסקי או פולסקי, אישים אשר נקלטו כל כך יפה במדינת
ישראל וחיים בה שולחים את ראש מועצת יקנעם שחי 60 שנה בארץ - האם הוא
יכול לדבר אל היהודים הבאים מרוסיה הנמצאים באירופה על-מנת להחזירם לארץ?
או אם שולחים מישהו לטוניסיה לשכבה אינטלקטואלית יש לשלוח את האדם המתאים
כי הם זקוקים לאדם אינטלקטואלי כמו יצחק הרטבי שיחיה אינטלקטואל באופן
אוניברסאלי, כדי שיוכל להכנס לעניינים אידיאולוגיים, אזלם, שולחים
אנשים בעלי רמה פחותה שאינם יכולים לדבר עם שכבה אינטלקטואלית זו. יש
לשלוח אנשים שיודעים את השפה ובעלי רמה שיוכלו לדבר עם אותם אינטלקטואלים
כדי שלא ילכו לפאשיזם או קומוניזם. אבל שולחים את השליחים לפי מפתח

מ. בז:

והם עוסקים בהסתה ציונית מבלי להתחשב ברמה התרבותית שלהם.

כן יש לי ביקורת חריפה על המחלקה של מורלה בר און העומד בראש. אני בכלל אינני מבינה איך יכול קצין חינוך צה"ל להיות קצין חינוך עם דעות קיצוניות כאלה. (קריאה: מורלה הוא שמאלני?) אני אומרת לך שכן, למרות שהוא קרוב לי יותר מאשר לך והוא כבר שמע את זה ממני. אני צריכה לומר שאותם הצעירים הנשלחים מהמחלקה לנוער והחלוקה הם מקבלים את שכרם מהעם היהודי וממדינת ישראל ומסבירים את זכותו של העם הערבי על הארץ הזאת - אני חושבת שדבר זה הוא מחריד, ובעיקר, אם הם מקבלים כסף מהנהלת הסוכנות היהודית, הרי איך יתכן שבכסף של העם היהודי ממנים שליחים פרו-פלשתינאים וארגוני סטודנטים פרו-פלישתינאים. אזי, כדי לקיים פעילות כזו אני אומרת לעזעזאל אם הם זקוקים להסתדרות הזו ולסוכנות היהודית. לכן, או שנעשה סדר, נעשה נקיין ונסבור את החנות ונסמוך על הרגש של העם היהודי, כי גם ידידותי גאולה כבר אמרה שכל הקהל העצום שעלה למדינת ישראל לא עלה בשכנוע של שליחי הסוכנות היהודית, אלא מתוך כמיהה לעם ישראל וכל מה שהצטבר במשך 2000 שנה בסתר התפרץ עתה בגלוי וכולם רצו לעלות לישראל.

יש לי עוד המון דברי ביקורת להשמיע. אולם אני רוצה שכל אחד יעשה השבון נפש ויראה אם דעותיו השתנו והורחקו מהדרך המקובלת ומהציונות, כי אז עליו לקום ולהתפטר ולעזוב את התפקיד, בעיקר, אם הוא איננו מרגיש את עצמו זהה עם הדעות האלה. אני לא רוצה לעשות דימווראליזציה על השבון העם היהודי של העם היהודי. אם הוא שליח נאמן הוא צריך להזדהות עם התנועה הציונית ודעותיו השמאלניות מענינות אותי בקליפת השושן. אם הוא נזקק לכספי הסוכנות היהודית - אני רוצה שיביע את הדעות של ההסתדרות הציונית.

ד. אגמון

גברתי היושבת-ראש, חברי-כנסת נכבדים!
אני פשוט כתרגש, כי זו לי הפעם הראשונה להופיע בפני ועדה של הכנסת לכן מצאתי לנכון להביא בפניכם תיק אחד של המחלקה לנוער והחלוקה לשנים 1975/6 ומי שרוצה יכול לקחת אותו.

אני מסכים לדברי חברת-הכנסת ג. כהן, ובעיקר, בנקודה זו כפי שאומרים שאין שמסדרים את המיטה - כך ישנים בה, כי ההופעה שלנו בחו"ל היא המשך של המצב פה כאשר אנחנו אוכלים את עצמנו ואוכלים את כולם יחד. אני קצת התרגשתי כאשר אמרו שכל פקיד צה"ל יכול להיות שליח, יכול להיות. אולם, אני חושב שאחד הדברים שקרו לנו לאחר מלחמת יום הכיפורים שמוחר להאשים מישהו עוד לפני שהוא עשה משהו. אני חושב שאני לא הייתי אומר דברים כאלה כפי ששמעתי כאן, כיון שבהנהלת מחלקת הנוער והחלוקה ישנו קודם אנשים כמו: משה כרמל ומשה נצר. אני לא חושב שצריך לעשות לו כאן בדיקה במכונת אמת. אבל אני אשאיר לו את הדבר כאשר הוא יהיה בארץ. אם כי אני מוכן לקבל אשמה כזו.

עליכם לדעת שמחלקת הנוער והחלוקה אינה עוסקת בעלייה ישירה. היא דואגת ללמד אהבת ישראל ולמנוע התבוללות שמטרתה העיקרית היא לבוא לישראל ולהתיישב בה. אני הבאתי כאן ספר המראה על עבודת המכון למדויב חו"ל. עברו במכון כ-10,000 בני נוער, אשר כ-65% מהם נמצאים בארץ וישנם כאן כאלה שיכולים להעיד על כך. אני לא אענה בשביל מורלה. הוא ביקש ממני לבקש את פליחתכם על שלא יכול היה לבוא לישיבה. הוא נקרא לצאת באופן דחוף ביותר לחו"ל והוא ישמח להופיע בפני הוועדה. אבל בשביל להקל על

ר. אגמון
ידידתי, חברת-הכנסת גז, אני רוצה לומר שמורלה עוזב את התפקיד. . .
(מ. גז) אני יודעת, אבל הוא עוד בתפקיד. אני רוצה שנדע שמחלקת הנוער
והחלוצ עובדת בהתאם לתנועות הנוער הקיימות כמו: דרור והבונים, אשר
שניהם שייכים לאותה מפלגה שהיא ביתר בחו"ל ואני הייתי צריך לשבת ולעשות
שלוש ביניהן. ישנה בארגונינו הנועה השייכת לקיבוץ הארצי ולא לשומר הצעיר,
ויש שם מכבי שאינה שייכת לציונים הכלליים, וישנו שם הנוער הציוני ששיך
לתנועה הקיבוצית של ל"ע. מחלקת הנוער והחלוצ אינה מטפלת במפלגות אלא
בתנועות, ואל תכעסו עלי, אבל כך אנחנו עובדים. אני מסכים שיש מקום
לרוויזיה, לחלוקה האפשרויות של התנועות ולמיפוי חדש של השליחות. יש
מקום לרוויזיה בהצבת מקום השליח ופיזור השליחים, ועל כך דיבר כבר
ראש המחלקה. כן דובר על שליחים משולבים; ואם יושב-ראש הנהלת הסוכנות
היהודית דיבר על סיפור הצלחה של שליח מסויים, הרי מדברים בכיוון זה.
אני הופעה לפני כמה ימים בהנהלת הסוכנות ודיברתי על כך ונדמה לי שהם
קיבלו את הצעתו.

כמובן שישנן מפלגות - אבל אם
אני עוד פעם אגיד מפלגות, הרי יפטר אותי ואני מפרד. אבל אני רוצה
לספר לכם שבלונדון בסוכנות היה אדם בשם טאקר וקיבלנו עליו את כל ההמלצות
ואחר-כך ירקנו דם. אזי, מה שלא עושים מישאו צריך לסבול. אנחנו ביצענו
את החלטות הוועדות, אם כי אני נבד ביצוע של 100% מפני שכלל שמסדרים את
השבון הקופה יום-יום ולא חסרת אף אגורה - זה לא בסדר, ואני רוצה
להשאיר מקום לבקר. אזי, אתם יכולים לראות בדף 8 מה לומדים השליחים.
במכון למדריכי חו"ל לא נואמים להם רק מספר שעות ביהדות, אלא הם לומדים
בצורה הרצינית ביותר; הם הולכים למוסד הרב קוק וחברי קיבוץ מניחים שם
תפילין, הם הולכים לבית-הכנסת, כי הם צריכים לדעת איך להופיע. אנחנו
במחלקת הנוער והחלוצ דורשים מהשליחים שיעברו בארץ קורס מיוחד לענייני
עליה.

ישנם כיום 35 שליחים בארה"ב במרכזים
קהילתיים; ואם לחמנו לפני שנתיים שללחי העליה יהיו משוחפים בתוך
המרכזים הקהילתיים ובקאילה יש נוער, הרי לצערי לא יכולנו להגיע לכך.
אבל משום שיש שם הרבה בתנועות הנוער - אנחנו עכשיו מתחילים להגיע לכל
קהילה באמצעות תנועות הנוער החלוציות. אסור לנו לזווג עליהם, כי הם
נותנים לנו את דרור, הבונים, השומר הצעיר וביתר. אינני רוצה להביע
דעה בעניין זה. אבל תראו, בצרפת אין כל-כך הרבה נוער לביתר. אבל
כאשר הם מתלבשים בתלבושת שלהם ויוצאים לרחוב - רואים אותם.

אנחנו עובדים במסגרת מצומצמת ואבקש
אתכם לראות בספר בעמוד 31 מה נאמר על החינוך הציוני. כאן אנחנו יכולים
לראות שיש לנו 162 שליחים תנועתיים. אבל 130 שליחים הם ממש שליחים;
והיתר - אלה הם פטנטים שונים ואז אנחנו מגיעים אפילו 320 שליחים המהווים
ראשי אנטנות בכל העולם. כלומר, 132 שליחים הם במשכורת מלאה, עוד
20 מקבלים רק נסיעה על השבוענו, כאן הכוונה לשליחים התנועתיים,
ובדף 25 אתם יכולים לראות שירד מספר השליחים הנחמכים. ישנם שליחים
הנחמכים על-ידינו, כי מצאנו שם בחורים נפלאים, סטודנטים המקבלים
אצלנו 100 דולר לחודש על-מנת שתהיה לנו אנטנה באותו מקום. כאשר סטודנט
כזה גומר את לימודיו הוא חוזר לארץ, או השליח של התנועה הקיבוצית אף
הוא חוזר לארץ. אנחנו איננו לוקחים סתם אנשים.

אשר ליורדים - אני עצמי עשיתי
סטאטיסטיקה ואני עצמי עובד במחלקת הנוער והחלוצ זה 30 שנה ואני יכול
לומר לכם שאנחנו אולי מגיעים ל-10 יורדים בכל התקופה הזו. כולם חזרו

ר. אגמון:

לארץ. אם אחרי שנה, לאחר שקשרו שם קשרים חוזרים לחו"ל - הרי אין לנו מטרה שתוכל להחזיר אותם. אבל אינני חושב שבכל התקופה הזו עולה מספרם על 10. לכן אי-אפשר לדבר ולומר שכל שליח הוא יורד בפוטנציה, וכל שליח יכול להיות בלבו איזה שהיא אפשרות של יורד, כי מי שרוצה לרדת יכול למצוא גם דרכים אחרות.

אני מקווה שמסרתי לכם את כל הפרטים הדרושים, ואם החסרתי משהו, הרי זה מתוך התרגשות הופעתי בפני ועדת הכנסת.

י. ורדו:

שמענו מפי חברת-הכנסת ג. כהן שהחתך של השליחים הוא החתך של המדינה - אני מקבל זאת. . . . (ג. כהן: אני אמרתי שהחתך של החברה היום הוא כזה שמה שמחריד הוא שהם יכולים להיות יורדים בפוטנציה, כמו שיש בין היורדים קציני צה"ל, חניכי תנועות הנוער, חברי קיבוצים, חברי מחרות, יכול להיות שגם הם קשורים לכך). אני בענין זה 7 שנים ואם ירדו 3-4 אנשים, הרי הם יורדים כמו כל יהודי. אינני יודע מה היה המצב לפני מלחמת ששת הימים. אבל אני יודע שעושים רויזיה כל שנה.

השליח כמו כל יתר השליחים איננו מביא עוליים. השליח יכול לעזור לשכנע אותו יהודי החושב על עליה על-מנת שיעלה יותר מהר. השליח אינו יוצר אווירה והוא טוב כל זמן שאינו מביא נדק לחינוך. האם אני עליתי ארצה בגלל השליח החינוכי? המחלקה אינה מחנכת את האנשים, ואם לא נהנך את האנשים עכשיו - לא תהיה לנו עליה גם בעוד 10 שנים.

השליח איננו יושב רק במשרד. הוא עוזר לאנשים בפרטים שהוא כוטר להם על העליה, הוא הולך לחוגי בית של עליה, הוא הולך לבית-הכנסת והוא צריך לחנך את הדור הצעיר שיעלה בעוד 10 שנים. יש לנו כרגע 101 שליחים בכל העולם. בוינה - 21 שליחים העוסקים שם בהבאת יהודים.

אני צריך להגיד לכם שכל שנה עושים רויזיה ואנחנו פתוחים לכל הצעה. אנחנו מוכנים לעשות כל מאמץ ולשנות דברים, כי גם אנחנו מעונינים שההייה עליה. מחלקת העליה אינה עוסקת בשליחים ממלגתיים. יוצא אירוא, שאיננו שואלים לאיזה מפלגה כשתייך השליח שאנחנו שולחים. ברור שאם יש ריכוז גדול של יהודים דתיים - לא יכולים להצליח שם אם לא שולחים אדם דתי. . . . (מ. דרובלס: איך קרה ש-90% מהשליחים הם ממפלגה אחת). לפני 10 שנים שליחי עליה עסקו רק בעליה, וכבר אז היתה הצעה להעביר את החלק הטכני לשגרירות - אין בזה כל חידוש ואין בכך כל חטבה לגבי המצב אם עושים הכל יחד, כי יכול שליח עליה להיות נספח לעניני עליה ולשבת בסוכנות, ויש כאלה העוסקים רק בזה.

אשר לעובדים מקומיים, יורדים - נכון שאנחנו משהדלים היום לפטר עובדים אלה. אבל יהד עם זאת קשה לנו להשיג אחרים. היום בוינה ישנם 7-8 עובדים הנמצאים שם שאני עדיין אינני בטוח אם הם יורדים. מכל מקום, הם עובדים חלקיים ולומדים בוינה, כלומר, בדרך כלל אלה הם ישראלים הלומדים שם, הנמצאים שם יחד עם משפחותיהם.

אני בעד מכללה לענין זה. השאלה היא אם אנחנו רוצים להפוך אותם לשליחים מקצועיים, ואולי, כי אינני חושב אם זה כל-כך לטובה הענין. יכול להיות שצריך לחשוב שבמקום קורס של חודשיים

י. ורדי:
יש לקיים קורס של 6 חודשים. אולם אין הכוונה להפוך אותם לשליחים מקצועיים, אינני חושב שזה יהיה טוב, כפיאז הוא ישהה בחו"ל, אחר-כך יחזור לארץ וישחח כאן מספר שנים ושוב יבא לחו"ל. (ר. אגמון: ישנם כיום 750-800 שליחים בסך-הכל). (ה. זינדל: האם יש כאן תיאום ששליח אחד יכול למלא כמה תפקידים?) למחלקה שלנו ישנם 35 שליחים קהילתיים המשותפים לנו ולמחלקת הנוער והחלוץ; ישנם גם שליחים אחרים המשותפים למחלקות אחרות ולמחלקת העלייה. ברור שישינם מקומות שם ניתן לעשות שיתוף זה וישנם מקומות אחרים שלא ניתן לעשות שיתוף זה.

אשר לענין היורדים והחזרת האושבים ההוזרים - השנה ננסה להתלבש על הדבר באופן מיוחד ונשלח שליח שיעסוק רק בזה. הוא לא ייקבע רק לזה. אבל ישכירו אותו יותר לנושא זה, כלומר, נכשיר שליחים שיטפלו גם ביורדים. (ר. אגמון: בעצם הם ישראלים שהסוכנות אינה צריכה לשלם בהם. אבל כנראה שיש הסכם בין ממשלת ישראל לבין הסוכנות ואנחנו נטפל גם בזה).

היום הקימונו "דסק" מיוחד להחזרת היורדים, או החזרת הישראלים - הקראו להם אין שהקראו. מכל מקום, אנחנו נכשיר אנשים על-מנת שיוכלו ליצור קשרים עם היהודים האלה ולהחזיר אותם לארץ; וזאת, במידה ונצליח לתת להם הנאים יותר טובים מאשר נתנו להם עד עכשיו ואז נוכל לעודד אותם.

אשר לכלל אותם היהודים היוצאים לחו"ל - רוב היוצאים האלה אינם רוצים שינצלו אותם. אולם, אנחנו משהדלים לנצל את אלה היוצאים לחו"ל לשליחות של שבועיים או 3 שבועות, כי ישנם מקומות שמקיימים "הודש העלייה". אז אנחנו שולחים בבת אחת מספר שליחים. כמובן שאין גבול לשכלולים ושיפורים.

אשר לענין הכנת השליחים כאן בארץ - אני אולי אמסור לכם בקיצור כיצד מקבלים שליחים וכיצד קובעים את השליחים. אז תראו שהם עוברים פרופגנדה כזו שהם מתעייפים ואינם רוצים לנסוע, כי גם לפי כל המבחנים אי-אפשר להגיד שזה וזה הוא שליח טוב במלל האחרונים. ובמקום אנחנו מקבלים פניות לאחר שאנחנו מפרסמים בעיתון על קבלת הצעות לשליחים. אנחנו מודיעים מהם הקריטריונים, ובודקים את הבקשות, פוסלים בה שלא מקבל על הדעת מבחינת השפה, הגיל, ההשכלה; אחר-כך נשארים אלה שמתאימים לנו מבחינת ההשכלה; המצב המשפחתי, אדם היודע להבחין בין עיקר לטפל, האישיות עצמה של השליח, באיזה מידה היא קורנת, באיזה מידה היא בעלת פתיחות וכושר השתבלות מהיר למקום החדש, בעל ברץ ויוזמה, השכלה יהודית וכללית רחבה, כמובן שרצויה אקדמית, בקיאות בנעשה בישראל, התמצאות מירבית בהכרת מוסדות הניהול במשק, פגישות עם היהדות הציונית ומדינת ישראל, הכרת שפת היעד, הכרת ארץ היעד, כי את שפת היעד איננו מלמדים והשליח צריך לבוא עם שפה מושלמת. אבל הכרת ארץ היעד - אנחנו מלמדים, בעל יכולת הופעה בציבור, הכרת בעיות הקליטה והעלייה בארץ, כושר ארגוני וניהולי, כי הוא צריך לדעת גם לנהל משרד.

אנן דוגמה: בשנה שעברה, בשנת 1975 נמקבלו 350 בקשות. אחרי הניסוי הראשון והניירת נשארו 280; בשנת 1976 נשארו אחרי הניסוי הראשון והניירת 130 איש. כלומר, 130 איש הלכו לראיון אבל נציגי המחלקה באותה ועדה של המחלקה המראיינת את השליח אנחנו מדברים בשפה של ארץ היעד. אחרי מבחן כזה נשארו 60 איש, אשר הלכו למבחן פסיכו-טכני. זאת אומרת, בשנה שעברה נשארו 60 איש לקודם והשנה מתוך 70 שהלכו לקורס נשארו 46. אלה הלכו לקורס נוסף שבו אנחנו מסתכלים בהם במשך

י. ורדי:

ב-10 יום. בקורס כזה מקבל השליח הרצאות בנושאי הציונות והיהדות ואנשי המחלקה מסתגלים בשליחותם. בדרך כלל, המרצים הם מהאוניברסיטה, אנשי משרד העבודה, משרד השיכון, משרד הקליטה. באותה תקופת הסתכלות והשתלמות ישנה ועדה נוספת, ועדה ציבורית שבה יושבים שני נציגי המחלקה ואיש ציבור אחד. השנה היה נציג הציבור מר קורץ מי שהיה מנהל משרד הסעד. ועדה ציבורית זו עוסקת בזמן קיום הקורס הקצר בקביעת האנשים ממש שיוצאים לשליחות; תוך כדי הקורס ירד מספרם השנה מ-46 ל-32 איש ואלה ממש נוסעים השנה. . .

(ב. דרובלס: מהי צורת עבודתו של השליח)? מה שאנחנו חושבים שהעובד מתאים לזה; אמילו הרקע היהודי-מסורתי; או רקע היהדות הכללית, אבל גם לאחר כל זה איננו יכולים לדעת הכל על השליח, כי איננו בוחנים אותו בכל מאת האחוזים. מתוך הנסיון אני יכול להגיד שאנחנו מוצאים כ-10%, כלומר, 3-4 שאינם מתאימים, כי לאחר כל המבחנים מתברר שדווקא אותו שליח שנבחר הוא שליח טוב. מכל מקום, האנשים הרציניים שישנם במדינה אינם רוצים לנסוע.

הפקידו של השליח הוא כמוגדר: אחריות כוללת לעליה מארץ השליחות, פעולות הסברה יזומות לעידוד העליה, אפשרויות העליה והקליטה בארץ, ראיון למועמדים לעליה, הטיפול להכנת העליה וסידורים מוקדמים לעליה, טיפוח תנועת העליה, ניהול המשרד לעליה מבחינה אדמיניסטרטיבית, דיווח על הפעולות האלה וההוצאות - זה באופן כללי כיצד נקבעים השליחים. אני אשאר לכם את החוברת כדי שתוכלו לעיין בה.

מ. ורדי:

אני רוצה להוסיף השלמות מסוימות שמטבע הנושא, אנחנו חברי שירות החוץ מעורים בו לא רק כדי להקל על הישראלים, אלא כבי שמיצג הפקיד, כי היעד של שירות החוץ הוא לא במאה אחוזים דהה עם הנושא שמדברים עליו כאן.

באחד הדעיונות שהעלתה חברת-הכנסת ג. כהן נדמה לי שהיא מעידה על ראייה לא נכונה של מכלול התפקידים של חברי הסגל של הנציגויות שלנו בחו"ל; ובעיקר, בשירות הקונסולארי. אין אף עובד קונסולארי, בין אם מטעם משרד החוץ ובין אם הוא עובד מקומי שלא יעמוד לרשות השירות לעולה, או לרשות העולה שאיננו פתוח בפניו. אני כולל כאן את כל חברי היו"ם-יום עד כדי הפרטים הנוגעים לעקרת הבית הישראלית, לעניני הינוך ובתי) ספר בארץ, וכל החקיקה הישראלית הנוגעת לקליטת עליה, אשר העובד שלנו לא יהיה במידה שלמה, וברוב המקרים בהיאום די הרמוני עם שליח העליה, מגיש את היעוץ והסיוע המלאים. אני מרחיב את בנושא זה ואני יכול לומר בזה בלב שלם שאינני מכיר אף עובד אחד שהתערותו בציבור היהודי ובמיוחד בנושא העליה - מבוכן שנושא הירידה הוא נושא כאוב - שאיננו מהווה יעד ואתגר מרכזיים בעבודתנו.

אני בכל זאת הייתי רוצה לתרום לכך שלא תהיינה אשליות ואני חושב שכדאי לדעת כמה נציגויות יש למדינה, והמספרים הם מסוף מאי 1976. למדינה יש 78 נציגויות בכל העולם; מהן - 47 שגרירויות וציריות שנו דרגה אחת יותר נמוכה משגרירויות; כי בתורכיה הורידו את הנציגות לדרגת צירות לאחר מבצע קדש; כן יש לבו 20 קונסוליות בכל העולם; 2 נציגויות מסחריות לצרכי מסחר וכלכלה בלבד. בסך-הכל יש לנו 78 נציגויות.

מספר הדיפלומטים, כלומר, השגרירים, הקונסולים, סגני קונסולים, מזכיר ראשון, יועץ שגרירות-וציר - סך-הכל אנחנו מגיעים ל-306 איש בכל העולם כולו. לזה מהווספים 162 עובדי אבטחה. לזה יש להוסיף 393 איש הנמצאים בנציגויות שלנו מטעם משרדי משלה אחרים כמו: נספחים צבאיים וכל מי שקשור עם מערכת הבטחון, כל מי שקשור עם מערכת

מ. ורון:

הכלכלה לצרכי כלכלה ומסחר, ופה ושם ישנם אנשים לנושאים יותר ספציפיים כמו השגרירות בבניסל שצריכה לטפל בכלי מכלול היחסים שבין בלגיה וישראל פלוס היחסים שבין ישראל והשוק המשותף; לכן, יש שם בדרך כלל מומחה ליצוא, מכס ובלו, כי זה נושא מרכזי. כן אני כללתי כאן את המשלחת באו"ם והנציגויות שלנו בפני סוכנויות האו"ם בג'נבה, או במקומות אחרים. טך-הכל מסתבר שהמספר הוא צנוע למדי ואלה הן כל הטענות המוחכות נגדנו מצד יורדים לא יהודים. אנחנו בדרך כלל שומעים עושים עוול לאנשי שירות החוץ של המדינה על-ידי-זה שאנחנו כל-כך מעטים בשטה. אם אני לוקח את האוקיינוס העצום של ארה"ב, ואם אני חושב לרגע על עצמי שחזרתי עתה לאחר שהייתי קונסול כללי ביוסטון טקסס והיו לי שם שני עובדים מקומיים ויחד כיסיו ששה שהוא כמעט כהצטייר אירופה, הרי לקונסול כזה יש לו בתפוזות 180,000 יהודים; וכבר אינני מדבר על הזכויות האמריקניות. אבל יש כאן הטברה, כל מיני קשרים אחרים, תרבות וכן הלאה ואיך הבחור היהודי מתגבר על כל הדברים האלה. לצורך זה אנחנו משלימים את הצוות על-ידי עובדים מקומיים.

בארה"ב יש לנו נציגות באו"ם וכל חברי המשלחת בניו-יורק, חברי שירות החוץ בפילדלפיה, בוסטון, שיקגו, אטלנטה, יוסטון, לוס-אנג'לס וסן-פרנציסקו - בכל המקומות האלה יש לנו 28 חברי שירות החוץ הישראלי. זה איננו כולל את מספר חברי שירות החוץ בשגרירות בושינגטון וניו-יורק ששם זו קלחת אחת גדולה. לכן, אנחנו נעזרים בעובדים מקומיים, יוצא אפוא, שבכל הנציגויות בעולם אנחנו מעסיקים היום בסוף חודש מאי 1976 895 עובדים מקומיים.

היושב של עובד מקומי הוא לפי חוקי העבודה הישראליים שלנו והוא כולל את הישראלים הנמצאים בחו"ל שלהם נגיעה ישירה לנושא הזה. הם בדרך כלל נשכרים לשירותים טכניים. כמובן שהם לא כוללים כל דבר רביש כמו צופן. העדיפות הראשונה ניתנת לאשתו של סטודנט, או לסטודנט עצמו. כאן הגענו די מהר לדעת כמה שנים מותר להעסיק את אשתו של הסטודנט ואיפה ההפך בין היוזמו סטודנט לבין הפיכתו לתושב קבע. שמנו לנו לחוק עוד לפני 20 שנה שאף ישראלי מקומי לא יעבוד בנציגויות שלנו יותר מ-5 שנים, ואנחנו עומדים לעשות רויזיה גם בחוק הזה במגמה לקצר את התקופה.

כאן אני רוצה להרשות להעלות מהרהור לב שמלווה אותנו כל השנים ואני קרוץ בנפשי כמו כל אחד מחברי, והרהור הוא: איך מתייחסים ליורד? איך אני אישית מתייחס ליורד - בזה אין לי כל הרהור. אבל איך אני כנציג המדינה שצריך, רוצה וחיוב להיות פטרוני לכל אזרחי המדינה הנמצאים בחו"ל, איך אני צריך להתייחס אליהם במדינת הכהונה, ובעיקר, כאשר אני עושה מסיבת יום העצמאות, האם אני צריך להזמין אותם הישראליים הנמצאים שם, כי יש להם דרכון ישראלי; אותו ישראלי נמצא שם עם ילדיו המדברים עברית, והוא עומד על כך שהילדים ילמדו בבית-ספר עברי, או יהודי, והוא נדהק אליך מפני שהוא רוצה לשמור על קשר - אינני יודע מה לעשות וקשה להכתיב כאן הנחיות. למשל: אנחנו יודעים שאנגליה וצרפת מתהדרות ביורדים שלהן ואנחנו רואים זאת במדינות רבות. יצא לי להיות בארה"ב כאשר נשיא צרפת עשה שם לרגל ביקור רשמי ולהגיע לניו-אורלינס ושם סיפרו לי כי התפוצה הצרפתית מצפון קנדה ומאפריקה נהרה אל נשיא צרפת כדי להתייחד אתו והוא נחשב איש קר מאוד. אך הוא התרגש ושייכה את כולם. אני תוהה מה יהיה עכשיו באנגליה עם היורדים שם, האם הם ידמקו על דלתות השגרירות כדי לחלוק כבוד לנשיא המדינה הנמצא שםם בביקור.

מצד שני - אם אהה מזמין את היורדים ומרשים להם להיות יורדים - זה מרגיע את היורדים. אזי כיצד יש לנהוג כאן אם רוצים לתת הנחיות ליצר שצריך לצאת בפעם ראשונה לחו"ל ויתקל

מ. ורון

במציאות הזו. אנחנו מחקשים ואנחנו מדברים מחד ומאידך, כי היושר
האינמלקטואלי דורש להגיד מחד ומאידך.

אשר להתנהגות של היורד עצמו - לדוגמה
באר"ב ובכל מדינה אחרת כאשר הוא מקבל כבר רשיון עבודה; הוא כבר איננו
זקוק לקונסוליה שלנו או לשגרירות, ואף לא לשליח העליה. הוא כבר התחיל
להתבסס באופן לגיטימי במדינה והוא כבר לא זקוק לדרכון, כי יש לו כבר
רשיון עבודה ומותר לו לשהות באותה מדינה. אבל ישנה תקופה עד שהוא מקבל
את הניירת הראשונה, אשר אהה מותר לו לנסוע בכל העולם. אבל כאשר הוא מתחיל
לבקש את ההתאזרחות - אז הוא צריך לבוא אלינו, כי הוא צריך להודיע שהוא
ויתר על האזרחות הישראלית וחוא עדיין מחזיק בדרכון ישראלי, וישנן ידיעות
שמרשות להחזיק בשני דרכונים. במשך 28 שנות קיום המדינה לא נעשתה בדיקה
כמה ויתרו על הדרכון הישראלי, אם כי מדי פעם התקשורת, והשמועות והחדשות
אינם פוסקים בקרב הסגל הדיפלומטי; יש בידי מספרים מאז 1966 ועד 1975
בחס. מדובר ב-125 מקרים. ביניהם אין אף עובד קבוע של משרד החוץ. קרו
מקרים מעטים שמקבלים דרכון שירות - ורובם מקבלים דרכון שירות כמו: שליחי
עליה; שליחי הסוכנות; זבעיקר, במקומות ששם מעמדו של הזר אינו כל-כך
פשוט. ואז דרכון שירות נותן הסינות מסוימת. אזי, כל אותם 125 מקרים
הם מקרב אלה שהיו נושאי דרכון שירות. באר"ב היו אחדים מביניהם שהצטרפו
לשגרירות או לקונסוליה לכשך שנתיים או שלוש שנים והיה זה נספח מדעי, או
נספח לענייני תרבות, או לצרכי האברה, או כל שירות אחר של המדינה שהיו
מעניינים לקיים שם אדם מיוחד לעניין; או צוות, ואנחנו היינו מעוניינים
בכך בין אם זה מישור ממערכת הבטחון, או ממערכת הכלכלה, התרבות או העתונות -
כל אותם הדברים הדורשים מידע מקצועי, מפני שברור היה שמשרד הבטחון, או צה"ל
הם המבנים את נספחי צה"ל, או משרד מסחר ותעשיה, או משרד האוצר היו ממנים
אנשים מקרב עובדיהם.

מ. סימון היה בעל דרכון דיפלומטי.

הקריטריונים לנספח תרבות שהוא צריך להיות סופר ולא זכור לי שמישהו בעל
דרכון דיפלומטי נשאר. אזי זוכר רק מקרה אחד מתוך שירות אישי בקונסוליה
והיה במקום מרצה מהאוניברסיטה שאנחנו קיבלנו אותו במיוחד על-מנת שיתרכז
בחינוך הגבוה. אחרי שנתיים שהוא עבד אצלנו הוא בא ואמר שהוא קיבל הזמנה
להיות מרצה-אורח לשלוש שנים. אמרנו לו שהחכרעה היא שלך ואם תחליט לקבל
את ההזמנה אתה מסיים את שירותך אצלנו וחוזר הביתה ומחזיר את הדרכון
הדיפלומטי וצובר עם האוניברסיטה, ואז אתה אזרח כמו כל אזרח. הוא התחיל
להיות מרצה אורח לשלוש שנים והיום הוא פרופסור באוניברסיטה הזו והוא יורד
לכל דבר.

לדאבוני הרב, בקונסוליה בלוס אנג'לס נמצא

בקביעות נספח תרבותי מיוחד לעולם הסרטים. דבר זה איננו קיים בכל
הנציגויות. אבל מה אנחנו חושפים את חולשתינו, ואם הוא עובר את
הקומץ של יד אחת; הרי זה אולי עוד 2-3 אצבעות ישנם נספחים תרבותיים
בכל העולם כולו. אינני יודע אם היתה עומדת הצעה כזו אם זה טוב וצריך
שהיה לנו נספח לענייני עליה. מה יכולה להיות המציאות? נניח שיש נספח
לענייני עליה ויש מדינות כמו אוסטרליה וקנדה שיש להן אמיגרשן אופיסרס,
הרי התפקיד שלהם הוא התפקיד קונסולרי, מפני שהוא בא ומראיין את מי שרוצה
להגר לאוסטרליה, ואם זה לפני ההנחיות שקיבל הנספח לענייני עליה - הוא
נותן את האישור בשגרירות אוסטרליה פה, כי פה השגרירות היא שחייבת
ונותנת את הטיפול הראשוני; וזאת כאשר לא אנחנו ולא הסוכנות עומדים
בפני בעיה כזו, כי אנחנו דנים איך להגיע לידי כך שירצו לעלות ארצה זה
אף נספח עליה של אוסטרליה לא יעשה. זוהי בעיה טפיפית יהודית, כאשר
ברור לכולם שהצדון לעליה אינו צומח ואינו נופל מהשמים, אלא צומח מתוך

מ. ורון:

האווירה. במובן זה, אם מותר לי לומר את הדברים מתוך נסיוני; הרי עצם היותו שגריר או קונסול, ומתוך הנחה שהוא ער לבעיות אלה, ובעיקר, אם יוצאים מתוך הנחה שהוא טיפוס הואי לייצג את המדינה על מכלול האחגרים שלה, הרי הוא נפגש עם יהודים. אין אף קונסול, או אף שגריר שלא רק שלא יסרב להפגש עם עולים; אלא יחפש אותם ביוזמתו. אולי דעתי זו מושפעת מארה"ב, אולם בשבדיה במקום שאני כיהנתי כשגריר ישנם 18.000 יהודים. לכאורה זה צריך להיות יותר קל למצוא את היהודים. אך למעשה זה יותר קשה מאשר שני מיליון היהודים בניו יורק. היהודים הם טובים וחמים. אבל זה פשוט בלתי אפשרי, כי ככל שמספר היהודים הוא קטן יותר קשה להתחבא מאחורי חומות הרוב. פה יש חלק של דילמה, לא של רצון או של יכולה. אולם, איך ביכולת השגריר - גם כאשר כל דבר הקשור לביתו או לאירוע כל שהוא זה הופך לאירוע כללי. אבל אני יכול לומר מתוך שיקול וניסיון של שנים רבות שזה בלתי אפשרי.

ג. כהן:

אם השגריר בא לאיזה שהוא מקום, האם הוא עושה אסיפות? הוא לא בא אל העם, אני מוכנה להמציא ואני אראיין אחד-אחד ואשאל כל שגריר אם הוא עושה מסביב לכהונתו דבר הקשור לקהילה; ואין זה ענין של כוונת רעה. אבל הוא רואה מתפקידו לעבוד על הגוי. הוא איננו בא באותה מידה לעם.

מ. ורון:

אני לא מכיר אף חבר אחד משירות החוץ שלא מתיישב עם הרצון הזה.

אני רוצה לסיים בהערה ואני רוצה לקוות

שהיא תקבל מתוך כאב נפש משותף לכולם והיא: בעיית העליה והירידה אלה הם שני צדדים של אותה מטבע אפקטיבית של השליה. וזאת, לאחר שאמרו שה ושמ כל מה שאמרו והחברים מהסוכנות עשו הרבה כדי לשפר מה ושמ. אולם אני מדבר עכשיו על היתרון הגדול שיש לשגריר או לקונסול שאינם מייצגים שום אינטרס טקטורי אלא, הרי הם הם נפגעים קשות מכל מה שנאמר; וזו בעצם אחת המכות שהמדינה טובלת בהן: כמעט אי אפשר להפריד בינה לבין השיך המפלגתי. אני מנסה להתבטא בצורה עדינה ובלשון נקייה. לו ניתן היה להשוב שאחר שגמרנו והשלמנו עם ההרכב המפלגתי של המוסדות, כמו הסוכנות היהודית, וכאשר זה מגיע לתחום המעשי, השיקול הכולל הוא המנחה והוא הקובע, הרי 50% מהבעיות היה קל יותר למצוא את הפתרון כמו: איכות השליה, או רמת השליה. (היו"ר - ש" ארבל) אלמוזלינו: ההלוקה המפלגתית נעשית בדרגים הגבוהים. זה לגבי התחום המעשי, כלומר, לא עומדים על הרמה של השליה, אלא מה טיבו של השליה).

ג. גז:

האם יש הוראה לגבי עבודתו של השגריר והאם מותר לו לעסוק בעבודה צדדית?

מ. ורון:

לא רק שישנה, אלא הפצנו עתה חוזר מיוחד בהדש שבו יש הוראת קבע לגבי עבודתו של השגריר. לית מאן דפליג שאשתו של העובד מותר להעסיקה למקרים מיוחדים, אבל לצרכי צופן ופיענוח יש לבקש רשות. אולם, אנחנו חייבים לזכור שלנגד עינינו עומד ענין החפכוץ.

אזי, לאחר שאמרנו מה שאמרנו על השליה והיורדים ועל הדמית המדינה כפי שהיא, הרי יש על כך ידיעות בכל פינות

מ. ורון:
העולם. אין בכלל סודות וכל מה שמתבשל - הטוב והרע - הכל נודע בחוץ. אמנם הטוב אינו מופיע בכלי התקשורת שלנו וגם לא שם. אבל זה יוצר רקע-נגד לעבודתך של השליח אלמלא עבודתו הסדיונית; אזי הייתי מסכם את דברי ואומר שכמו שאיננו יכולים לקוות לחקן דברים במדינה, וצריך לחקן כל מיני דברים במדינה שלנו. אבל דבר זה אינו ניתן לעשות תוך 24 שעות, כי צריך לחזור לזה ובהתמדה; וכן גם הבעיות שהצביעו עליהן כאן לגבי סוג האנשים שצריכים להיות מקור השראה בשליחות. אבל מסיבות כל שהן אינם מוכנים לצאת; ואם לדבר בלשון התרגום, הרי המשטר המפלגתי משתלט גם על זה ואנחנו כובלים כמו ידינו את העשייה - דבר שלא יתכן גם לגבי השגריר וגם לגבי הקונסול וגם לגבי השליח; אין לי תרופה מוכנה מראש לכך. אינני אומר שהדבר אינו מקובל בליבותיכם. אבל אסור לנו להתעלם מזה וכל עוד אנחנו מדברים על הדעיונות החודשים - יש לנסותם; או שנשכח מכל הדברים כל עוד מקור החולי נשאר ללא תיקון אנחנו לא נתרפא ולא נרפא את המצב כפי שהוא כיום.

מה עם סימוך?

ה. שמעוני:

מ. ורון:
סימוך הוא סיפור טראגי ולא תצפה ממני שאפרט את כל הפרטים המשפחתיים. מכל מקום, זה היה הפקידו האחרון וקרה מה שקרה - ושוב אינני רוצה להכנס לפרטים אישיים. אבל אני רוצה להדגיש שהנוהג הוא: כיון שהוא רצה להשאר בוינה עם האשה שמצא. אזי, הוא חזר תחילה ארצה והחזיר את דרכון השירות ובסע תזרה לוינה כפי שנוסע כל ישראלי רגיל. זוהי טראגדיה. אנחנו הרגשנו מה מתחולל אתו וידענו שהסוף יהיה לא טוב. הוא החליט מה שהחליט והסיק את כל המסקנות וגם אנחנו הסקנו את כל המסקנות.

מ. דרובלס:
מכיון שהשעה מאוחרת אעיר רק מספר הערות ואם הן התקבלנה אולי יהיה לנו זמן לרון בכל העניין. נדמה לי שלא היה זמן יותר מתאים להגיש הצעה לסדר-היום בנושא זה של מוסד השליחים מאשר הצעתה של חבר-הכנסת ג. סזן. נראה לי שרצוי להקים מוסד מרכזי המשותף לכל הוועדות, ולא כל ועדה עושה שבת לעצמה, כי אנחנו יכולים למלא את הארכיון בכל הדברים שמענו ולא יצא מזה דבר.

אנחנו שמענו כאן את מחלקת הנוער והחלוק, את נציגי מחלקת העלייה ונציגי משרד החוץ. דומני שעתה עלינו להזמין את יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית האחראי לכל מחלקותיה של הסוכנות; כן רצוי לשמוע את יו"ר מחלקת הנוער והחלוק, כי בוודאי יכול לתת תשובות על מספר שאלות שהתעוררו בוועדה, כי אנחנו כולנו יודעים שמחלקת הנוער והחלוק ממומנת מכספי העם היהודי וכבר הוזכר מה שהוזכר על ארגון הסטודנטים באנגליה המקבל תמיכות מהמחלקה ותומך באש"ף.

כמו-כן, הייתי מציע לחשוב על הקמה מוסד מרכזי לשליחים. אמנם שמענו כאן שישנו היאום ומר אגמון אף מסר לנו שישנם שליחים חלקיים. אבל אין זה מספיק מבחינת היאום של כלל מחלקות הסוכנות. אני לא חושב שאנשי המוסד הזה לא צריכים להיות מפלגתיים, כי גם הכנסת היא מוסד מפלגתי. אבל מוסד מפלגתי שצריך לאשר את השליחים הוא צריך להיות בלתי מפלגתי. המפלגה שהיא היום מקורבת לשלטון היא לא מפלגתי. אבל במקרה כאשר מקרבים איזה שהוא אדם שהוא איננו מפלגתי, אדם שיוצא בשליחות, אדם כזה יכול להשפיע לכאן או לכאן, והוא צריך להחליט בהתאם לקריטריונים של עבודת השליחים. אני מכיר קצת את השליחים ואני רחוק מלהיות שבע-רצון. כמובן, ישנם שליחים שעושים עבודה קשה וישנם שליחים המסתגרים עם טלוויזיה

מ. דרובלס:
במעגל סגור ואינם יוצאים מהמסגרת ושער משרד נעול, כי הם מפחדים מחוטפים, הם צריכים לעבור סמינר טוב כדי שיוכלו למכור שם בחוג רחב יותר את הסחורה שלהם. לא מספיק אם השליח של מחלקת העליה עונה על קריטריונים מסויימים; הוא יכול להיות שליח טוב אם הוא יודע לנצל את הפוטנציאל של הסטודנטים הנמצאים שם 5-6 שנים; שליח טוב יכול להקיף עצמו ב-8-10 אנשים שיכולים לעזור לו; הדיפלומטים שהם הנציגים הרישמיים של המדינה אולי אינם יכולים לעשות זאת. אבל השליח יכול לנצל אנשים כאלה לטובת המטרות המשותפות - האם הדברים האלה נעשים? חברי-כנסת ואנשי ציבור המגיעים לחו"ל - האם אותו שליח פונה אליהם ומבקש מהם לתת הרצאה? אינני אומר שדבר זה הוא תמיד אפשרי. אבל דבר זה ניתן לעשות ללא הוצאות והאנשים נמצאים כבר בחו"ל, הרי ניתן לנצל אותם ותהיינה דיעותיהם הפוליטיות אשר תהיינה. אני מסכים שאיש השומ"צ מופיע בפני אנשי חירות בניו-יורק או בבואנוס איירס, כי הם מדברים על ישראל ועל המטרה המשותפת ולא על המפלגות. אותו שליח יבחר כאן בארץ לאיזה מפלגה שהוא רוצה. אבל שם הוא מייצג את המדינה, וכולם יכולים לתרום לענין העליה; במידה ויהיה אפילו שליח ערבי הוא יכול לנצל את הפוטנציאל הישראלי שנמצא בחו"ל.

אולם; לפני מספר חודשים הייתי במלון בירושלים וניגש אלי ואל חברת-הכנסת ג. כהן אדם מאיטליה וסיפר לנו מה מעיק על לבו וזה סיפורו: באיטליה ישנו שליח של תנועות הנוער - ואני יכול למסור גם את שמו - הוא איש השומ"צ והוא נפגש שם עם נוער חלוצי ויצא להפגנה שהתקיימה שלה היתה הלאה הכיבוש הישראלי! אותו שליח ממומן בכספי התנועה הציונית. איך אתם יכולים להרשות שכך הוא יחנך את הנוער שם ויפעל נגד מדינת ישראל. דברים כאלה יכולים לקרות במדינת ישראל כאשר חברת-הכנסת פעיל עולה על דוכן הכנסת ואומר את אשר אומר. אבל שליח הנמצא באיטליה יוצא נגד הדברים האלה. שליח כזה אינו יכול לשבת באיטליה, כי כל נער ונערה יכולים לחשוב מדוע אני צריך לעלות למדינה כזו.

הערה אחרונה נוגעת למשרד החוץ. לדעתי, שגריר המדינה הוא שגריר של עוצר חינוכי חשוב, כי כל הטכסים הדיפלומטיים מהווים גורם חינוכי. הכרתי שגריר אחד בצרפת שירד אל העם והכרתי שגריר אחר בבואנוס איירס שהוזמן למסיבה מסוימת ביום העצמאות שהיתה בסימן הפולקלור היהודי, אשר אורגנה על-ידי ברית הצה"ר ויום לפני המסיבה הוא ביטל את הסכמתו לבוא למסיבה בנימוק שאנשי הבטחון אמרו לו שלא כדאי שהוא ישתתף במסיבה זו. כלומר, ביום החצ שלנו הזאת הסתגר. נדמה לי, ששגריר של העם אינו יכול לעשות דבר כזה. כן צריך כל שגריר ביום חג להרצות על המדינה. אם כל שגריר יעשה דברים אלה וימצא את הזמן לכך אזי גם השליחים וכל המנגנון יהיו משומנים היטב.

2. ורון:
אני רוצה להרשות לעצמי להעיר עוד הערה אחת הנוגעת לתנאים מהם צומחת עליה או איננה צומחת. כבר אמר כאן מר אגמון שהחברים שלנו הם שבויים של האמצעים אבל הם לא האדריכלים. אני יכול לתאר לכם את המצב כיון שעכשיו בדקתי אותו.

נמצאים חצי מליון יהודים בחו"ל הלומדים באוניברסיטאות. מספר הישראלים שצריכים להתמקד ביעד הזה ולהתעסק עם צעירים אלה הוא כ-10. זה אומר שבקושי יש להם תקציב לפעולה. לעומת זאת, אני עצמי הניח תנועת נוער ולא תהשדן בי שיש לי אלרגיה נגדם. אבל המושג הזה של תנועת הנוער הוטרף להיות, לדאבוני, תלוש מהמציאות ובהקצבות הנוכחיות זה דבר קשה. אבל זו המציאות. יש כאן פער שזועק

מ. ורון:

לאיש. אני צוהן כאן כהמחשה את ענין ההרכב המפלגתי שאינני רואה מנוס ממנו. אינני רוצה הנהלת סוכנות עם מפלגה אחת. אבל אני נהתי זאת כהמחשה כאחת ההנחיות כאשר הדברים מגיעים לתחום המעשי - צריך לבדוק את צרכי המעשה ללא כל הגבלות באפשרותו של נציג המפלגות ותנועות הנוער; במידה וכך - חייבים לתת את מה שצריך לתת כדי לפקח ולקיים את הקיים.

אבל כאשר מחלקים את המשאבים המוגבלים שעומדים בפני המציאות שלא היתה קיימת לפני 50 שנה ודפוסי המחשבה לא עברו את הרוויזיה. אז אנחנו מגיעים להוצאה אבסורדית שחלק כל-כך גדול מהתקציב הולך ליעד שהצטמצם ואין נוהגים משאבים ליעד גדול שהוא חשוב המהווה כמאגר לעליה בכוח וזוהי העליה בכוח. הסכנה שמונה במגמות ימניות ושמאלניות, שם היא טמונה בעיקרה, כי אם זהו בוגר אוניברסיטה שאיננו חוזר לחיק הציבור היהודי; אז הוא גם איננו חוזר אלינו כיהודי ומפילא צריך לעשות פה רוויזיה - זוהי המציאות.

ד. אגמון:

אני רוצה לומר למר ורון, כל לכל דבר יש פנים לכאן ולכאן. יש משהו צודק בדבריך; אבל זה לא כל הצדק. אתם יכולים לראות בחוברת שמונחת לפניכם את השינויים שחלו. זוהי החוברת השביעית. אבל במציאות אנחנו עומדים בפני לחצים חזקים מאד.

אשר למקרה שקרה באיטליה - הוא לא אמר שהוא נגד הכיבוש, אלא השליח אמר שהוא בעד החזרת השטחים. מהם יודעים להבדיל שם, וזה כמו שאתה אומר שבית"ר בצרפת זוהי תנועה בעד ארץ-ישראל השלמה. אזי להוציא מיד מסקנות אי-אפשר - החילה יש לשמוע את שני הצדדים. נוסף לכך, כמו ששליח אחד הוא בעד ארץ-ישראל השלמה, האחר - הוא בעד החזרת השטחים.

חבר-הכנסת דרובלס, אשר לדברייך בקשר למוסד מרכזי אחד - עכשיו ישנה ועדה שעסקה ברוויזיה והדבר יאמר לזכותו של מר אלמוגי. (מ. ורון: אני בהחלט תומך בזה). המטפל בכך וכן מר ריבלין.

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני רוצה למסור לחברי הוועדה שאנחנו כבר דיברנו עם מר ריבלין. אבל הוא לא יכול היה לבוא היום כיון שהיה לו יום זכרון לאביו. אמנם אנחנו שומעים כבר היום, אם כי בקצה המזלג, על התיאום בין המחלקות השונות. אבל יש מישהו שמרכז את כל עניני השליחים והוא מר ריבלין ואנחנו נזמין אותו לישיבה הבאה. אנחנו גם נזמין את המחלקה להינרך יהודי בגולה ולכשנתקרב לסיכום הדיון - נזמין את יו"ר ההסתדרות הציונית-מר אלמוגי.

אנחנו מדברים היום על המורים כשליחים, וזה גם מה ששמענו היום. לא באנו על סיפוקנו ולא בררנו מספר נקודות והן: (א) מי הם השליחים, מה ומתם, מה טיבם ואיכותם, מה תפקידו של השליח, מה העבודה שהוא עושה, מה אנחנו דורשים ממנו שיעשה, מה טיב ההסברה שאנחנו עושים בהו"ל?

אשר לגבי הפעולות של המחלקה לנוער והחלוק - מר אגמון מסר לנו על קצה המזלג מהי הפעולה הנעשית במחלקה ובקרב אותם החוגים הפועלים בשטח זה, כי אני יודעת שכאן טמון פוטנציאל גדול ואם אתה מדליק את הלהבה בקרב הנוער ואתה משקיע בהינרך היהודי -

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: " אתה קוצר מאד אחוד. אזי מהו היקף הפעולה בקרב החוגים האלה, האם פועלים מספיק בשטח זה, האם טיב השליחים הוא אותו כמו במחלקת העליה, יאו אלה צריכים להיות שליחים מיוחדים שצריכים לבוא למחלקת הנוער והחלוץ לא רק לפי הודעה בעתונים? כמובן שזכותו של אותו מוסד ששולח את השליח לקבוע אם הוא מהאים. אבל התבונה נוגעת גם לעבודתו של השליח נציגי המפלגות שתפקידם לא לפלג את העם. מה המצע של אותו שליח, האם ישנם עקרונות כלליים לפיהם הוא חייב להנך את הנוער ואז כמובן מותר לשליח השומ"צ להנך גם אחריהם? האם הקונצנזוס הלאומי הוא המנחה את כלל השליחים? כי אני חושבת שאנחנו צריכים להנך לאהבת ישראל, להגברת העליה; לקשר עם העליה - אלה הם הדברים שאין עליהם ויכוח ולא לדבר על החזרת השטחים, או ארץ-ישראל השלמה. הקונצנזוס הלאומי הוא הדבר החשוב ביותר.

נקודה נוספת שמר ורוך הבהיר אותה היום מהו הקשר ההדדי שקיים בין הסוכנות ופעילות השליחים למיניהם לבין הנציגויות הדיפלומטיות בחו"ל. האם הקשר הוא של שיתוף פעולה, האם יש תיאום, או שכל אחד פועל בנפרד והעגלה נוסעת? כי ישנם מקומות רבים ששם לא קיים כלל קשר, ואם הוא קיים, הרי הוא רופף מאד.

אשר לגבי הנעשה בארץ וכל ההנחיות הניתנות על-ידי משרד החוץ - רצוי שנציג משרד החוץ ילווה את הדיון ויגרום להבהרת הדברים, כדי שנוכל להגיע לגיבוש מסקנות שיש בהן כדי לעשות רוויזיה, כי הכל, גם אלה שעוסקים בכך יוסליו אינם שבעי-רצון. לכן רצוי לשמוע מהן ההצעות לגבי שיפור המצב הקיים.

האם את חושבת להזמין גם שליחים על-מנת שימסרו עדות מהשדה?

ג. כחנן:

אתם יכולים לשמוע את מזכירות הנוער והחלוץ העולמית.

ר. אגמון:

אני בהחלט מציע לעשות זאת.

י. ורדי:

היו"ר - ש. ארבל-אלמוזלינו: יתכן ורצוי יהיה לעשות זאת.

מה לגבי אותו מקום שהשגריר בארגנטינה סרב לקיים את הקשר עם השליח?

ה. שמעוני:

כאשר אתה מדבר על ארגנטינה, או על יתר המקומות, אני מציע לך שלא להיות רק לפי העתול.

מ. ורון:

אני קיבלתי הודעה כזו מהנציג שלנו בארגנטינה שהשגריר נתן הוראה לשליחים שלא להפגס לשגרירות והעברתי מכתב על כך למד קיבלין. (מ. ורון: אני אבדוק את הדבר).

ר. אגמון:

(הישיבה ננעלה בשעה 11.30.)